

**AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO
IM. EUGENIUSZA PIASECKIEGO W POZNANIU**

Zamiejscowy Wydział Kultury Fizycznej w Gorzowie Wielkopolskim

Kierunek: Dietetyka

KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu: **ANTROPOLOGIA I ANTROPOMETRIA**

Kod przedmiotu: **ZWKF_DT_1_O_B.2_s**

Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot/moduł: **Zakład Nauk Biologicznych**

Osoba odpowiedzialna za kartę – koordynator przedmiotu:

dr Justyna Forjasz

Osoby prowadzące przedmiot:

1. dr Justyna Forjasz

Data opracowania: **30.09.2019 r.**

1. Podstawowe informacje

Forma studiów	studia stacjonarne			
Stopień studiów	studia pierwszego stopnia			
Profil	praktyczny			
Specjalność	wszystkie			
Rok studiów / semestr	rok 1, semestr 1			
Status przedmiotu	obowiązkowy			
Język przedmiotu	polski			
Forma zajęć	wykład	ćwiczenia	seminaria	inne
Wymiar zajęć	15	15		
Liczba punktów ECTS	2			

2. Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie studentów ze zmiennością procesów rozwojowych w aspekcie filogenezy, skutkami ewolucji i sposobami przeciwdziałania negatywnym aspektom filogenezy.
C2	Zapoznanie studentów ze zmiennością procesów rozwojowych w aspekcie ontogenezy oraz ukazanie wpływu czynników genetycznych i środowiskowych (ze szczególnym uwzględnieniem czynnika żywienia i ruchu) na przebieg rozwoju osobniczego.
C3	Przyswojenie wiadomości z zakresu metodyki i metodologii współczesnych badań antropologicznych oraz metod związanych z oceną stanu odżywienia.

3. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i innych kompetencji:

- podstawowa wiedza na temat rozwoju człowieka w cyklu życia z zakresu biologii.

4. Efekty uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych:

Symbol	Efekty uczenia się dla przedmiotu Po zrealizowaniu przedmiotu student:	Odniesienie do efektów uczenia się dla programu studiów	Odniesienie do charakterystyk II stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji (poziom 6)
EK1	potrafi opisać i interpretować procesy rozwojowe w aspekcie filogenezy; zna systematykę rzędu naczelnych oraz ogniwa ewolucji i jej czynniki; tłumaczy skutki ewolucji w ujęciu antropologicznym; potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę korzystając z różnych źródeł; rozumie potrzebę i możliwości wykorzystania wiedzy antropologicznej w ustawicznym doskonaleniu się	K_W03 K_U01 K_U16 K_K01	P6S_WG P6S_UW P6S_UU P6S_KK

Symbol	Efekty uczenia się dla przedmiotu Po zrealizowaniu przedmiotu student:	Odniesienie do efektów uczenia się dla programu studiów	Odniesienie do charakterystyk II stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji (poziom 6)
EK2	ma podstawową wiedzę na temat rozwoju człowieka w cyklu życia w aspekcie biologicznym i społecznym; potrafi wymienić i opisać etapy ontogenezy i procesy rozwoju; potrafi opisać i interpretować procesy rozwojowe zachodzące w ustroju pod wpływem czynników endogennych i egzogennych; zna metody i potrafi ocenić wiek rozwojowy osobnika i jego relacje w stosunku do wieku kalendarzowego; potrafi wykorzystać poznane metody oceny rozwoju biologicznego i oceny stanu odżywienia; opanował podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu antropologii, uwzględniając zmienność procesów rozwojowych i wpływ czynników na przebieg rozwoju osobniczego; ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności zastosowania jej do oceny poziomu rozwoju somatycznego i stanu odżywienia osobników i społeczeństwa	K_W03 K_W10 K_W12 K_U01 K_U16 K_K07	P6S_WG P6S_UW P6S_UU P6S_KK P6S_KO P6S_KR
EK3	potrafi wyjaśnić zagadnienia kształtowania się postawy i budowy ciała w toku rozwoju; zna metody oceny budowy ciała i stanu odżywienia, metody oceny typologicznej i stopnia dymorfizmu; posiada wiedzę na temat projektowania ścieżki własnego rozwoju; potrafi wykonać pomiary antropometryczne i z wykorzystaniem metod biometrycznych opracować zgromadzony materiał (wskaźniki, systemy typologiczne, stan odżywienia, dymorfizm płciowy, wiek rozwojowy, antroposkopia); potrafi obsługiwać i właściwie dobrać instrumentarium antropometryczne do badań; potrafi pracować w zespole podczas badań antropometrycznych; potrafi formułować wskazówki dla grup społecznych związane z kształtowaniem budowy ciała i przeciwdziałaniem niekorzystnym czynnikom ewolucji i rozwoju.	K_W12 K_W14 K_U15 K_K04 K_K06 K_K07	P6S_WG P6S_WK P6S_UW P6S_UK P6S_UO P6S_KK P6S_KR P6S_KO

5. Treści programowe

WYKŁADY		
Lp.	Tematyka zajęć Opis szczegółowych bloków tematycznych	Liczba godzin
W1	<u>Cele i zadania antropologii w studiach na kierunku dietetyka.</u> Antropologia i jej działy, historia antropologii i jej twórcy, zadania antropologii, metody badawcze antropologii, ze szczególnym uwzględnieniem antropometrii.	2
W2	<u>Podstawy ewolucji człowieka.</u> Ogniwa ewolucji. Czynniki ewolucji. Ujemne skutki ewolucji człowieka.	2
W3	<u>Osobniczy rozwój człowieka.</u> Procesy rozwoju. Etapy ontogenezy.	5

W4	<u>Czynniki rozwoju człowieka.</u>	2
W5	<u>Wiek rozwojowy</u> Wiek rozwojowy, jego aspekty i kryteria oceny. Metody oceny wieku rozwojowego.	2
W6	<u>Trend sekularny i jego elementy składowe.</u>	2
Razem		15
ĆWICZENIA		
Lp.	Tematyka zajęć Opis szczegółowych bloków tematycznych	Liczba godzin
ĆW1	<u>Antropometria jako podstawowa metoda badawcza antropologii.</u> Zasady organizacji badań antropometrycznych. Metody badawcze antropologii. Antropometria i jej działy. Instrumentarium antropometryczne.	2
ĆW2	<u>Technika pomiarów podstawowych cech antropometrycznych.</u> Punkty antropometryczne. Pomiary antropometryczne cech długościowych, szerokościowych, obwodów ciała, grubości fałdów skórno-tłuszczowych i masy ciała.	4
ĆW3	<u>Wskaźniki określające proporcje i budowę ciała.</u> Wskaźniki i normy populacyjne w ocenie proporcji ciała. Ocena stanu odżywienia. Wyznaczenie wskaźników dla własnych wyników pomiarów antropometrycznych.	2
ĆW4	<u>Ciężar właściwy i skład ciała.</u> Metody badania ciężaru właściwego ciała. Czynniki wpływające na wielkość ciężaru właściwego człowieka. Skład ciała i jego komponenty. Metody oceny składu ciała.	2
ĆW5	<u>Systemy typologiczne</u> System typologiczny Kretschmera, Wankego, Sheldona, Sigaud. Ocena własnego typu budowy ciała według systemu Kretschmera i Wankego.	2
ĆW6	<u>Dymorfizm płciowy cech morfologicznych i motorycznych</u> Dymorfizm płciowy i jego przejawy. Zaburzenia dymorfizmu płciowego. Metody oceny dymorfizmu. Wyznaczenie stopnia dymorfizmu dla własnych pomiarów.	2
ĆW7	<u>Zaliczenie treści przedmiotu.</u>	1
Razem		15

6. Metody dydaktyczne

M1	Wykład multimedialny.
M2	Dokumenty filmowe.

7. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim, w tym:	
Godziny wynikające z planu studiów	30
Konsultacje przedmiotowe	5

Zaliczenia w sesji	3
Godziny bez udziału nauczyciela wynikające z nakładu pracy studenta, w tym:	
Przygotowanie się do zajęć	6
Przygotowanie raportu z badań antropometrycznych	5
Przygotowanie do zaliczenia	11
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu wynikająca z całego nakładu pracy studenta	60
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu	2

8. Metody oceny

a. Ocena formująca

F1	Kolokwium z punktów antropometrycznych.
F2	Raport z badań antropometrycznych.

b. Ocena podsumowująca

P1	Zaliczenie pisemne.
----	---------------------

c. Warunki zaliczenia przedmiotu

- Obecność na zajęciach zgodnie z regulaminem studiów;
- Prawidłowo opracowany raport z badań antropometrycznych;
- Pozytywna ocena z zaliczenia obejmującego treści ćwiczeń i wykładów (F1, P1).

9. Kryteria oceny

Efekt uczenia się EK1	
na ocenę 2	student nie opanował minimum wiadomości dotyczących filogenezy; nie zna podstawowych pojęć omawianych na zajęciach, nie orientuje się w problematyce przedmiotu; nawet przy dużej pomocy nauczyciela nie potrafi omówić ogniwi, czynników, skutków ewolucji, nie potrafi korzystać ze źródeł wiedzy; nie włącza się i nie angażuje się do realizacji zadań, swoim zachowaniem przeszkadza innym w realizowaniu zadań.
na ocenę 3	student prawidłowo definiuje pojęcia antropologiczne związane z ewolucją; potrafi wymienić ogniwa ewolucji, z pomocą podręcznika potrafi je opisać oraz wymienić skutki filogenezy; posiada ogólną wiedzę z zagadnień dotyczących miejsca człowieka we współczesnym świecie; postępuje zgodnie z zasadami i normami społecznymi i etycznymi, utrwała nawyki pracy w zespole, dyskutuje w zakresie przyswojonej wiedzy.
na ocenę 4	student prawidłowo definiuje pojęcia antropologiczne dotyczące filogenezy; zna podstawowe zagadnienia ewolucji człowieka i potrafi wskazać jego rolę w świecie współczesnym; potrafi opisać ogniwa ewolucji; rozwija i utrwała dobre nawyki pracy z wykorzystaniem przyswojonej wiedzy w celu uzyskania lepszej wydajności i jakości pracy; potrafi udzielić wskazówek dotyczących kształtowania budowy ciała, odnosząc się do skutków ewolucji.

na ocenę 5	student prawidłowo definiuje pojęcia antropologiczne przedstawione w trakcie zajęć; posiada wiedzę o rozwoju filogenetycznym człowieka, szeroko omawia czynniki ewolucji, zna skutki ewolucji i sposoby przeciwdziałania skutkom ujemnym przez ruch i dietę; potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę korzystając z różnych źródeł; potrafi za pomocą metod antropometrycznych zaproponować rozwiązanie złożonych problemów zawodowych; rozwija i utrwala dobre nawyki pracy z wykorzystaniem przyswojonej wiedzy w celu uzyskania lepszej wydajności i jakości pracy; rozumie potrzebę i możliwości wykorzystania wiedzy antropologicznej w ustawicznym doksztalcaniu się, podnoszeniu sprawności fizycznej i kształtowaniu sylwetki; potrafi formułować wskazówki dla grup społecznych związane z kształtowaniem budowy ciała i przeciwdziałaniem niekorzystnym czynnikom ewolucji, uwzględniając wpływ różnych czynników na rozwój biologiczny.
Efekt uczenia się EK2	
na ocenę 2	student nie opanował minimum wiadomości dotyczących ontogenezy; nie zna podstawowych pojęć omawianych na zajęciach, nie potrafi wymienić czynników rozwoju, sposobów oceny wieku rozwojowego, zagadnień dymorfizmu, stanu odżywienia; nawet przy dużej pomocy nauczyciela nie potrafi odtworzyć typowych rozwiązań, nie potrafi korzystać ze źródeł wiedzy; nie współpracuje z zespołem, swoim zachowaniem przeszkadza innym w realizowaniu zadań.
na ocenę 3	student prawidłowo definiuje pojęcia antropologiczne związane z rozwojem i ontogenezą; posiada znajomość procesów rozwoju; potrafi wymienić etapy ontogenezy i jej ramy czasowe; z pomocą nauczyciela potrafi wymienić czynniki rozwoju; umie wymienić metody oceny wieku rozwojowego i stanu odżywienia. Student postępuje zgodnie z zasadami i normami społecznymi i etycznymi, utrwala nawyki pracy w zespole, dyskutuje w zakresie przyswojonej wiedzy.
na ocenę 4	student prawidłowo definiuje pojęcia antropologiczne przedstawione w trakcie zajęć; posiada znajomość zagadnień związanych z ontogenezą i wiekiem rozwojowym; potrafi wyznaczyć wiek biologiczny i odnieść go do wieku kalendarzowego; zna pojęcia dotyczące dymorfizmu płciowego, potrafi go samodzielnie wyznaczyć; korzystając z tabel, wykresów, siatek centylowych i norm, potrafi wyznaczyć wiek biologiczny; opanował podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu antropologii, uwzględniając zmienność procesów rozwojowych i wpływ czynników na przebieg rozwoju osobniczego; potrafi za pomocą metod antropometrycznych zaproponować rozwiązanie typowych problemów zawodowych; rozwija i utrwala dobre nawyki pracy z wykorzystaniem przyswojonej wiedzy w celu uzyskania lepszej wydajności i jakości pracy; potrafi udzielić wskazówek dotyczących kształtowania budowy ciała, ukazując wpływ różnych czynników na rozwój biologiczny i wskazać metody jej oceny.

na ocenę 5	<p>student prawidłowo definiuje pojęcia antropologiczne przedstawione w trakcie zajęć; posiada wiedzę o rozwoju ontogenetycznym człowieka, czynnikach rozwoju; zna pojęcia dotyczące dymorfizmu płciowego, potrafi go samodzielnie wyznaczyć; potrafi wyznaczyć wiek biologiczny; wiek morfologiczny, wiek kostny, wiek dojrzewania płciowego, wiek cech płciowych, wiek zębowy, wiek sprawności fizycznej; zna czynniki wpływające na rozwój osobniczy i potrafi wskazać zagrożenia płynące ze środowiska; potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę korzystając z różnych źródeł i wykorzystywać poznane metody oceny rozwoju biologicznego; potrafi wykonać pomiary antropometryczne i z wykorzystaniem metod biometrycznych opracować zgromadzony materiał; potrafi dokonać analizy wyboru metod badawczych, wdrażać działania innowacyjne; potrafi za pomocą metod antropometrycznych zaproponować rozwiązanie złożonych problemów zawodowych Student rozwija i utrwała dobre nawyki pracy z wykorzystaniem przyswojonej wiedzy w celu uzyskania lepszej wydajności i jakości pracy; potrafi formułować wskazówki dla grup społecznych związane z kształtowaniem budowy ciała i przeciwdziałaniem niekorzystnym czynnikom rozwoju, uwzględniając wpływ różnych czynników na rozwój biologiczny i wskazać antropologiczne metody oceny budowy somatycznej.</p>
Efekt uczenia się EK3	
na ocenę 2	<p>student nie opanował minimum wiadomości wymaganych programem nauczania: nie zna podstawowych pojęć i metod badań stosowanych w antropologii, nie orientuje się w problematyce badawczej; nawet przy dużej pomocy nauczyciela nie potrafi wskazać punktów antropometrycznych, nie potrafi korzystać ze źródeł wiedzy; nie włącza się i nie angażuje się do realizacji zadań, nie potrafi wykonać pomiarów antropometrycznych i nie zna metod oceny stanu odżywienia.; nie przygotował raportu z badań antropometrycznych.</p>
na ocenę 3	<p>student prawidłowo definiuje pojęcia antropologiczne przedstawione w trakcie zajęć; posiada znajomość podstawowych pomiarów somatycznych; Z pomocą podręcznika potrafi wyznaczyć typ budowy ciała oraz stopień dymorfizmu płciowego; korzystając z tabel, wykresów, siatek centylowych i norm, potrafi wyznaczyć wiek biologiczny; posiada ogólną wiedzę z zagadnień dotyczących miejsca człowieka we współczesnym świecie; potrafi z pomocą nauczyciela wykonać pomiary antropometryczne i zna metody biometryczne służące do opracowania zgromadzonego materiału badawczego; przygotował raport z badań antropometrycznych zawierający wykonane pomiary i wszystkie wyliczone parametry w czasie ćwiczeń; potrafi obsługiwać instrumentarium antropometryczne.</p>
na ocenę 4	<p>student prawidłowo definiuje pojęcia antropologiczne przedstawione w trakcie zajęć; posiada znajomość podstawowych pomiarów somatycznych, potrafi zdefiniować wyznaczające je punkty; korzystając z tabel, wykresów, siatek centylowych i norm, potrafi wyznaczyć wiek biologiczny; potrafi samodzielnie wykonać pomiary antropometryczne i opracować zgromadzony materiał; potrafi pracować w zespole podczas badań antropometrycznych; potrafi obsługiwać i właściwie dobrać instrumentarium antropometryczne do badań; przygotował raport z badań antropometrycznych zawierający wykonane pomiary i wszystkie wyliczone parametry w czasie ćwiczeń wraz z odniesieniem do norm populacyjnych; opanował podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu antropologii, uwzględniając zmienność procesów rozwojowych i wpływ czynników na przebieg rozwoju osobniczego; rozwija i utrwała dobre nawyki pracy z wykorzystaniem przyswojonej wiedzy w celu uzyskania lepszej wydajności i jakości pracy; potrafi udzielić wskazówek dotyczących kształtowania budowy ciała, ukazując wpływ różnych czynników na rozwój biologiczny i wskazać metody jej oceny.</p>

na ocenę 5	student prawidłowo definiuje pojęcia antropologiczne, zna podstawowe pomiary somatyczne, potrafi zdefiniować wyznaczające je punkty; samodzielnie wyznacza proporcje budowy oraz potrafi określić typ budowy ciała; zna pojęcia dotyczące dymorfizmu płciowego, potrafi samodzielnie wyznaczyć; korzystając z tabel, wykresów, siatek centylowych i innych norm, potrafi wyznaczyć wiek biologiczny człowieka; potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę korzystając z różnych źródeł i wykorzystać poznane metody oceny rozwoju biologicznego; potrafi wykonać pomiary antropometryczne i z wykorzystaniem metod biometrycznych opracować zgromadzony materiał; potrafi pracować w zespole podczas badań antropometrycznych, potrafi dokonać analizy wyboru metod badawczych, wdrażać działania innowacyjne; potrafi obsługiwać i właściwie dobrać instrumentarium antropometryczne do badań; przygotował raport z badań antropometrycznych zawierający wykonane pomiary i wszystkie wyliczone parametry w czasie ćwiczeń, z odniesieniem do norm populacyjnych i siatek centylowych; potrafi za pomocą metod antropometrycznych zaproponować rozwiązanie złożonych problemów zawodowych; potrafi formułować wskazówki dla grup społecznych związane z kształtowaniem budowy ciała i przeciwdziałaniem niekorzystnym czynnikom ewolucji i rozwoju, uwzględniając wpływ różnych czynników na rozwój biologiczny i wskazać antropologiczne metody oceny budowy somatycznej.
------------	---

10. Macierz realizacji przedmiotu

Efekty uczenia się	Odniesienie do efektów uczenia się dla programu studiów	Cele przedmiotu	Treści programowe	Metody dydaktyczne	Sposoby oceny
EK1	K_W03, K_U01 K_U16, K_K01	C1	W1, W2	M1, M2	P1
EK2	K_W03, K_W10 K_W12, K_U01 K_U16, K_K07	C2, C3	W1, W3–W6 ĆW3–ĆW7	M1	F1, P1
EK3	K_W12, K_W14 K_U15, K_K04 K_K06, K_K07	C3	W3, W4, ĆW1–ĆW7	M1	F1, F2, P1

11. Wykaz piśmiennictwa

a. Piśmiennictwo podstawowe

1.	Drozdowski Z., <i>Antropometria w wychowaniu fizycznym</i> , Wydanie IV zmienione i uzupełnione, Poznań 1998.
2.	Drozdowski Z., <i>Antropologia dla nauczycieli wychowania fizycznego</i> , Wydanie II zmienione i uzupełnione, Poznań 2002.
3.	Malinowski A., Strzałko J. (red.), <i>Antropologia</i> , Warszawa 1989.

b. Piśmiennictwo uzupełniające

1.	Malinowski A., Wolański N., <i>Metody badań w biologii człowieka. Wybór metod antropologicznych</i> , Warszawa 1988.
2.	Malinowski A., Stolarczyk H., <i>Antropologia a medycyna i promocja zdrowia</i> , Łódź 2006.

12. Zatwierdzenie karty przedmiotu do realizacji

.....
(miejsowość, data)

(kierownik zakładu)

(dziekan wydziału)

Przyjmuję do realizacji (data i podpisy osób prowadzących przedmiot)